Jazykové řešení textu v obrázcích, vývojových diagramech, schématech apod.

Pod hlavičkou „obrázek“ se v normativních dokumentech vyskytuje rozsáhlá paleta typů, a to jak po stránce obsahové, tak po stránce grafické a jazykové. Grafické řešení nám většinou příliš starostí nepůsobí, protože ho lze při překladu bez problémů přejmout podle originálních dokumentů. Horší je to ale s řešením jazykovým, protože to už tak snadno kopírovat nelze. Zejména pokud jde o používání malých a velkých počátečních písmen a interpunkce, neboť v češtině se v obou případech uplatňují výrazně jiná pravidla než v angličtině (a rovněž v dalších jazycích). Tato situace vede k tomu, že jazykové řešení normativních dokumentů je značně nejednotné, a to nejen při jejich vzájemném porovnání, ale dokonce i v rámci jediného textu, jediné technické normy.

Problém spočívá i v tom, že ani ČSN 01 6910:2014 Úprava dokumentů zpracovaných textovými procesory, ani jazykové příručky nenabízejí jednoznačné řešení (pokud se vůbec k této problematice vyjadřují), ale popisují vždy více možností. Všude se shodně zdůrazňuje pouze požadavek, aby tabulky, obrázky, diagramy, schémata atd. stejného typu měly vždy v rámci celého dokumentu jednotnou úpravu. To však pro potřeby technické normalizace zdaleka nestačí. Proto je tu třeba stanovit jasná, jednoznačná a co nejsnadněji aplikovatelná pravidla pro jazykové řešení.

Z hlediska uplatňování jazykových pravidel a požadavků se ve vztahu k obsahu zřetelně odlišují dva typy.

1. Popis v obrázku. Tam jde obvykle o nevětné vyjádření, většinou uvedení příslušného označení (termínu), popř. rozsáhlejší nevětné popisné vyjádření. V žádném z těchto případů není pro psaní velkých počátečních písmen důvod, s výjimkou pravopisného, tj. tam, kde je velké počáteční písmeno součástí platné pravopisné podoby pojmenování (např. Dieselův motor, Kaplanova turbína). **V normativních dokumentech by se proto tyto popisy měly jednotně psát s malým počátečním písmenem, s velkým počátečním písmenem pouze tam, kde pro to existují pravopisné důvody**, tj. např.:

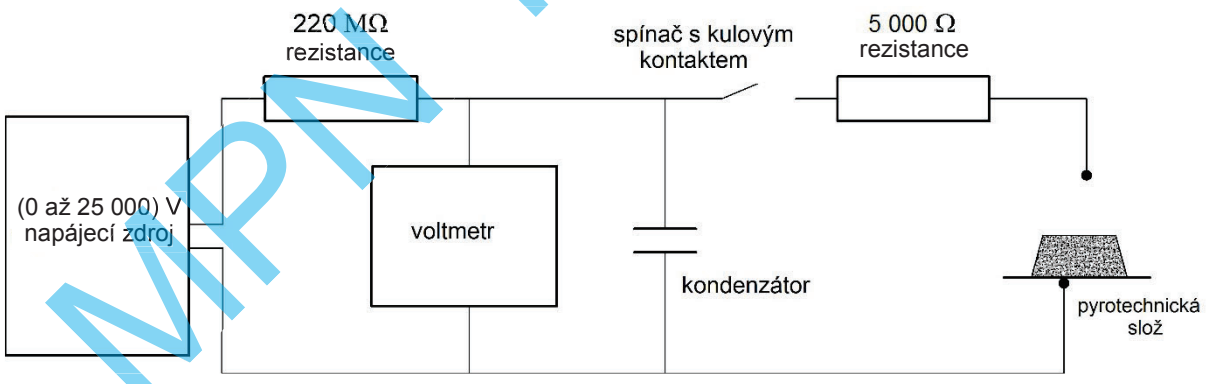

Obrázek 1 – Zkušební okruh pro zkoušku elektrostatickým výbojem (ESD)

MPN 1/SPEJ 16

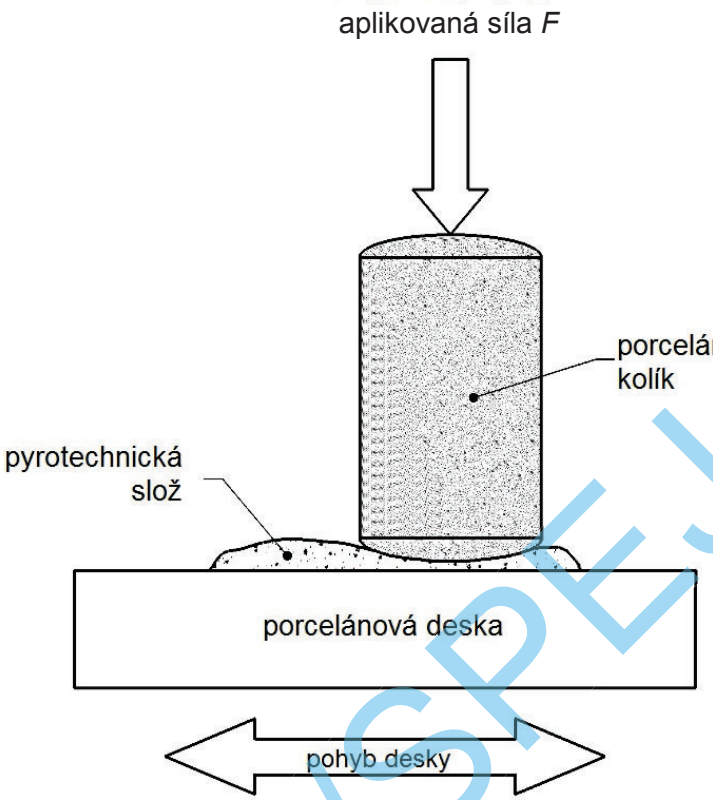

Obrázek 2 – Zkušební zařízení pro zkoušku třením

2. Vývojový/postupový diagram představuje záležitost poněkud složitější, protože v něm mohou být obsaženy různé typy vyjádření, větného i nevětného. V závislosti na charakteru textu se tedy připouští psaní jak s velkými, tak i s malými počátečními písmeny. Pokud jde o interpunkci na konci, ta vždy neoddělitelně souvisí s tím, zda text začíná malým, anebo velkým počátečním písmen. Uplatňují se při tom následující zásady.

– Začíná-li text malým počátečním písmenem, není důvod pro psaní tečky na jeho konci.

– Jestliže text začíná velkým počátečním písmenem a má formu věty, zpravidla se na jeho konci píše tečka, není to však nezbytné.

– Následuje-li za sebou více vět, tečka se píše vždy na konci každé věty.

– Jestliže text začíná velkým počátečním písmenem a nemá formu věty, na jeho konci se zpravidla tečka nepíše.

Vzhledem k tomu, že téměř nic není stanoveno imperativně, můžeme si dovolit uvedené zásady poněkud zjednodušit tak, aby bylo možné je v normativních dokumentech co nejsnáze jednotně aplikovat, a to takto (viz též následující příklady):

- **Psaní velkých počátečních písmen ve všech buňkách diagramu**, bez ohledu na to, zda jde o větné, anebo nevětné vyjádření. Odůvodnění: jen tak lze zachovat jednotu, jsou-li v diagramu obsaženy oba typy vyjádření.
- **Konec textu bez tečky.** Odůvodnění: 1. opět jednotné řešení pro oba typy vyjádření; 2. při grafickém zobrazení psaní tečky text spíše jen zatěžuje.
- **Pouze v případě více vět následujících za sebou je třeba psát za nimi tečku.**

MPN 1/SPEJ 16

- Samostatný typ představuje vylučovací diagram typu ANO/NE**. Při použití tázacích vět se na konci píše otazník.** Odůvodnění: toto interpunkční znaménko je v textu plně funkční.
- Totéž platí pro řešení schémat, modelování a podobných typů grafického zobrazení.

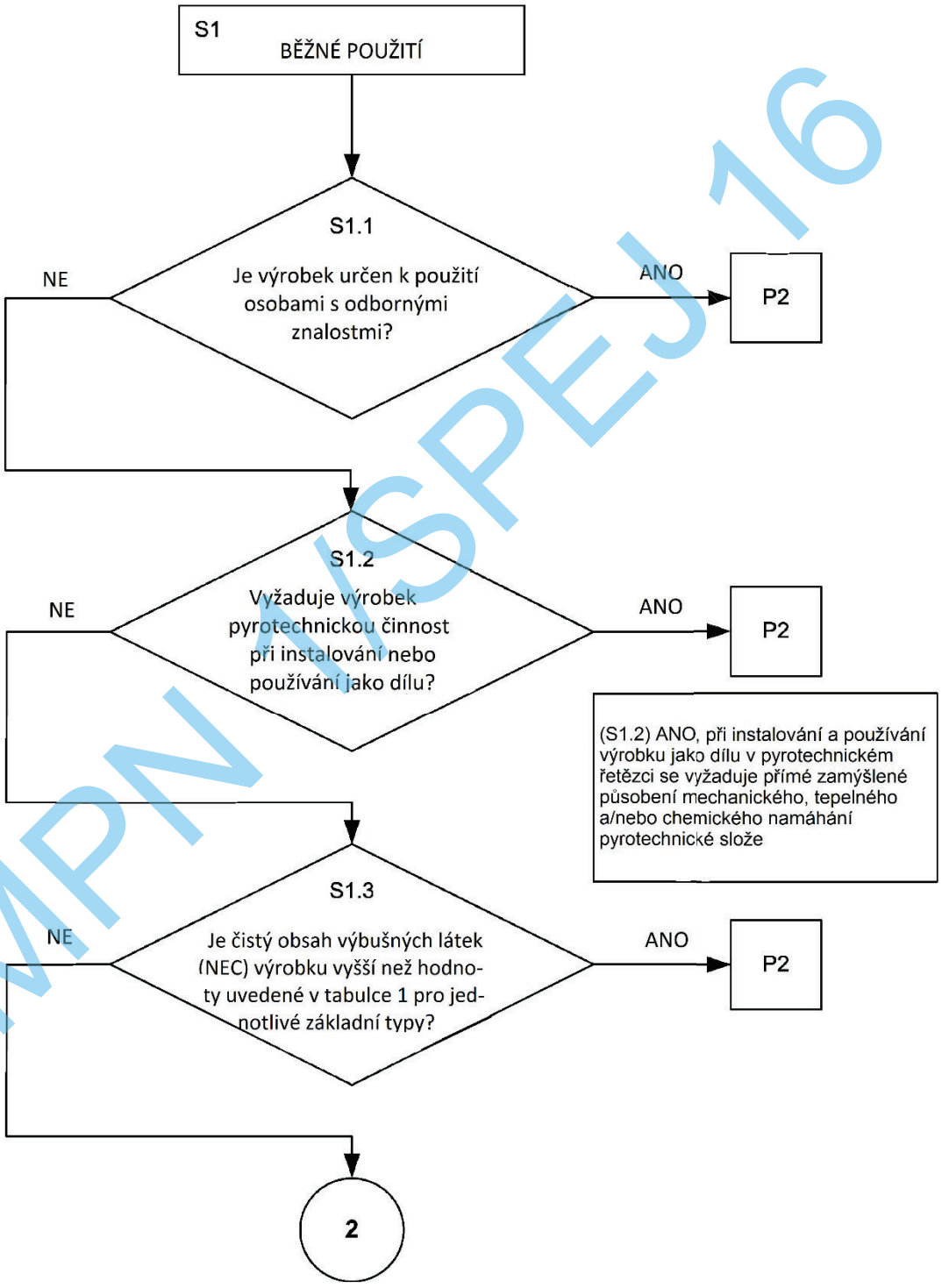

Obrázek 3 – Postupový diagram, krok „Běžné použití“

MPN 1/SPEJ 16

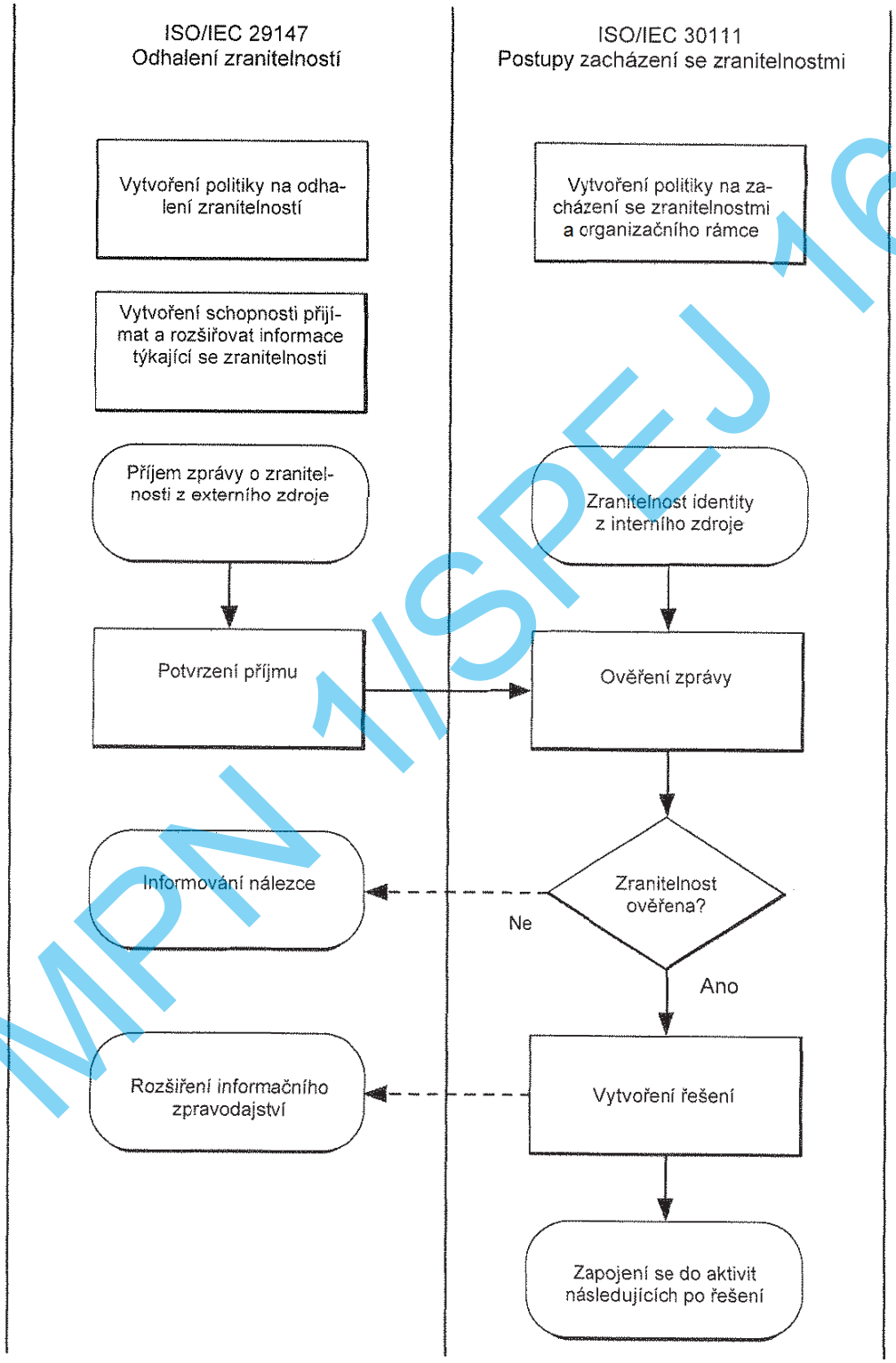

Obrázek 4 – Model rozhraní mezi ISO/IEC 29147 a ISO/IEC 30111

MPN 1/SPEJ 16